

1979, 14. října – Sdělení VONS č. 139 „Psychiatrická internace dr. Julia Tomina“ o zadržení Julia Tomina v severních Čechách příslušníky VB a jeho násilném převezení do psychiatrické léčebny v Horních Beřkovicích, v příloze otevřený dopis Julia Tomina z 11. října 1979 předsedovi vlády vyjadřující protest proti jeho zadržování v psychiatrické léčebně.

Dne 5. října 1979 odpoledne byl dr. Julius Tomin, signatář Charty 77, zadržen v severních Čechách v blízkosti Řepčic policejními orgány. Příslušníci VB mu nesdělili žádný zákonný důvod svého počínání, a proto se odmítl jejich příkazům podřídit. Byl odvezen do policejního vozu a převezen na okresní správu VB do Litoměřic. Po několika hodinách byl orgány StB dopraven do Psychiatrické léčebny v Horních Beřkovicích, kde byl nuceně internován. Do léčebny jej přijal žurnální lékař dr. Arnstein. Zdena Tominová, mluvčí Charty 77, se o místě pobytu svého manžela dozvěděla teprve den poté, co na okrsku VB požádala, aby bylo zahájeno celostátní pátrání po pohřešované osobě. Okamžitě na to odjela do léčebny za manželem, a Julius Tomin byl po její urgenci neprodleně propuštěn.¹

Musíme konstatovat, že lékaři v tomto případě nepodlehli tlaku ze strany StB a jednali podle profesionální etiky. Přesto už samotné přijetí Julia Tomina do psychiatrické léčebny představuje opětovný (viz sdělení č. 129 – Psychiatrická internace Tomáše Lišky)² pokus o zneužití psychiatrie jako přímého nástroje nátlaku v případě, kdy se občan nepodrobuje policejní zvůli a trvá na svých zákonných právech.³

Dále považujeme za nutné, uvést, že zadržení dr. Julia Tomina bylo součástí větší policejní akce, v jejímž rámci byl dům v Řepčicích (majetek rodin Parkánových a Kubíčkových) od odpoledne 5. října do půlnoci 6. října strážěn několika policejními vozy a řadou příslušníků VB se psy. Osoby, které do tohoto domu šly nebo jely na návštěvu, byly zadrženy a podrobeny několikahodinovému výslechu. Šlo o duchovního Emanuela Vejnar, Olgu Rychtářovou, Naděždu Cachovou, ing. Květu Princovou s dvouletým dítětem a další.

CO UČINÍTE

Otevřený dopis předsedovi vlády

Praha 11. 10. 1979

Pane předsedo vlády!

V pátek dne 5. 10. 1979 odpoledne jsem odjížděl z Prahy, abych vyhověl přání několika mladých přátel ze severních Čech, kteří mne požádali, abych s nimi pobesedoval o svém mnohaletém úsilí, kdy se pokouším spojovat práci v oblasti filosofie s manuální prací. Již přes dva roky se snažím v úzkém kruhu přátel pronikat do oblastí dějin filosofického myšlení, scházíme se pravidelně jednou za týden, po delší přestávce jsem se znovu vrátil k manuální práci, pracuji jako pomocný dělník na vinici, pozvání jsem proto přijal s radostí a těšil jsem se na pěkný večer. Nedaleko obce Řepčic zastavili příslušníci VB auto mého přítele, který mne vezl. Po dlouhé „technické kontrole“ a po příjezdu dalšího auta VB jsem byl vyzván, abych nastoupil do vozu VB. Příslušníci VB mi nebyli schopni sdělit žádný zákonný důvod k mému zadržení, odmítl jsem se proto jejich příkazům podrobit. Příslušníci VB mne do svého auta odvěkli. Na okresní správě SNB v Litoměřicích se řada střídajících se příslušníků StB pokoušela dosáhnout toho, abych jim sdělil, kam jsem jel a proč jsem tam jel. Když příslušníci StB po několikahodinovém namáhání dospěli k názoru, že je jejich práce marná, odvezli mne do psychiatrické léčebny v Horních Beřkovicích a odnesli mě až na lůžko v pavilonu 3A.

Ošetřujících lékařů jsem se později tázal, zda jsem byl soudně zbaven svéprávnosti, odpověděli, že ne. Tázal jsem se, zda si na poruchu mého duševního zdraví stěžovala moje žena, zda si stěžoval někdo z mého pracoviště či z místa mého bydliště. Když mi odpověděli, že ne, tázal jsem se, zda mají nějakou zprávu od příslušníků VB či StB, v níž by si tito stěžovali na poruchy v mém duševním zdraví. Odpověděli mi, že ne. Ukázalo se, že psychiatrická léčebna měla sloužit jen jako prostředek k tomu, abych byl prinucen odpovídat na otázky příslušníků StB, kteří mne do psychiatrické léčebny v Horních Beřkovicích odvěkli.

Moje žena o mně neměla po tři dni žádnou zprávu, ačkoli je náš byt již po tři měsíce střežen ve dne v noci uniformovanými příslušníky VB, kteří jinak zapisují každé naše hnutí. Nakonec moje žena zašla na okrsek VB a požádala úřadující příslušníky VB, aby zahájili celostátní pátrání po pohřešované osobě. Teprve pak se moje žena dověděla, co se mnou je. V úterý 9. X. si pro mne moje žena do Horních Beřkovic přijela. Jak já, tak moje žena, nezávisle na sobě, jsme odmítli „propuštění na revers“. Lékaři v sobě našli dost profesionální odvahy k tomu, aby nahlédli, že mne v psychiatrické léčebně nemohou držet jen proto, že odmítám odpovídat na otázky příslušníků StB. Z psychiatrické léčebny jsem byl propuštěn. Náš odchod z léčebny sledovali čtyři příslušníci StB, jeden z nich nás fotografoval.

V psychiatrické léčebně jsem byl držen proti své vůli a bez jakékoli zákonného opodstatnění po čtyři dny. Po přijetí do léčebny mi byla podána injekce, celý den po injekci jsem byl jen s největšími obtížemi schopen kontrolovat své pohyby, jen s největšími obtížemi jsem byl schopen hovořit. Jen díky soucitu sester mi v sobotu a v neděli nebyly podány další ordinované injekce. V pondělí ráno, po příchodu ošetřujících lékařů, aniž kterýkoli z nich se mnou promluvil anebo se na mě alespoň podíval, byl sestřím znovu vydán příkaz dát mi injekci. Sestře jsem sdělil, že se injekci dobrovolně nepodrobím, lékaři pak přistoupili na to, že si se mnou pohovoří dříve, než přistoupí k násilnému podání injekce. Po rozhovoru se mnou pak lékaři jakoukoliv medikamentaci zastavili.

Pane předsedo vlády, celý případ je nebezpečným pokusem o zneužití psychiatrie „pro účely“ Státní bezpečnosti. Táží se Vás, co učiníte pro to, aby se podobný pokus v naší zemi již nikdy nemohl opakovat.

Julius Tomin

Na vědomí: Ministerstvo vnitra ČSSR

Ministerstvo zdravotnictví ČSSR

Mluvčí Charty 77

Informace o Chartě 77, r. 2, 1979, č. 14, s. 6–7.

POZNÁMKY

- ¹ Asi o měsíc později byl Julius Tomin předvolán na pražskou psychiatrickou kliniku, kam se dostavil v doprovodu Evy Kantůrkové a australského filozofa Thomase Mautnera. Podrobné líčení případu viz in: DAYOVÁ, Barbara: *Sametoví filozofové*, Brno 1999, s. 43.
- ² Dokument č. 130.
- ³ Případu byla věnována velká publicita, viz např. články „Aby se něco takového nemohlo opakovat“ in: *Americké listy*, 1979, č. 48 (30. 11.), s. 2; „Československá státní bezpečnost a filozof“ in: *Americké listy*, 1980, č. 22 (30. 5.), s. 2.